

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Difficultatis 1. An cognitio sit principium effectivum volitionis &
an imperet voluntati intellectus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

INSTAT. Sunt ista Contradictoria appetere propter se & propter aliud, & etiam si essent contraria, esset tamen ista oppositio immediata & denotaret hoc, aliquam negationem consequenter, nempe non relatè ad aliud, appeti aut saltem ille amor boni, propter se negativè erit actus in individuo indifferens.

RESPONDETUR. Amari propter se & propter aliud non sunt contradictoria, hinc poterit alicui actui, neutra pars convenire. Ex oppositione immediata nihil argui potest, nisi ulterius illa explicetur, quia immediatè opponuntur frigus & calor, nigredo & albedo, & tamen potest aliquid esse nec frigus nec calor, nec nigredo, nec albedo. Et licet quidè supra omnia positiva fundentur negationes aliquæ, negativæ, tamen non fundent necessario alias negationes cum autem propter se attingi in præsentia sit formaliter negativa, non erit necesse, ut fundet aliquas negationes, inferentes appeti illud bonum, tanquam finem. Non erit tamen, ille actus, attendens ad rationem boni secundum se, actus indifferens in individuo, erit enim de facto bonus, quia debetè verfans circa suum objectum.

OBJICITUR IV. Actus ille erit actus humanus, Ergo necessario debet esse boni ut finis, quia actus humanus, est propter aliquem finem.

RESPONDETUR. Omnem actum esse humanum propter finem non illum relativum ad media, sed propter finem, hoc est motivum & objectum.

OBJICITUR V. Omne bonum ab intellectu representatur vel secundum propriam bonitatem vel secundum alienam. Si primum, est finis, si secundum, ergo est medium.

RESPONDETUR. Actum illum fore propter bonitatem propriam, sed non relatè ad media, adeoque non erit propter finem rigorosè.

DIFFICULTAS II.

De dependentia volitionis à cognitione.

INVESTIGANDO naturam voluntatis, necesse est investigare, etiam causas ejusdem, circa quam difficultatem, præcipuum est, investigare connexionem volitionis cum cognitione.

Punctum Difficultatis I.

An cognitio sit principium effectivum volitionis, & An imperet voluntati Intellectus? &c.

Quoad primum.

ASSERO I. Cognitionem non esse principium effectivè concurrens ad voluntatis actus.

Est assertum Suarii utriusque, Vasquez Ariaga & Oviedo contra Molina, Salas, Fonseca.

RATIO I. est Quia sicut entia, ita & causæ, non sunt multiplicandæ sine necessitate & fundamento, nullum autem est fundamentum, tribuendi concursum effectivum cognitioni, respectu actuum voluntatis.

RATIO II. EST. Quia reliquarum potentialium actus, non principiantur effectivè, ab actu, alius distinctæ potentie. Ergo nec actus voluntatis, principiabuntur ab actu cognitionis.

RATIO III. Quia actus cognitionis si effectivè produceret actum volitionis, deberet se per modum potentie habere, nam efficiens omne, habet se per modum potentie, ad suum effectum. Non potest autè ille actus, habere se, per modum potentie ad actum volitionis; quia vel se haberet per modum potentie permanentis, vel per modum potentie transeuntis. Non primum, quia potentie permanentes, sunt aut identificatæ realiter animæ, aut si sunt ab illa distinctæ realiter, perpetuant tamen cum anima, actus autem ille, est transiens; non etiam ille actus est principium transiens, quia ne multiplicentur principia etiam transeuntia sine necessitate, potius illa efficientia, tribui deberet intellectui, & non intellectioni. Deberetque illa intellectio producens volitionem, potius appellari, & esse ipsamet voluntas. Quia sicut quod producit intellectiorem per modum potentie, si non teneat se ex parte objecti, intellectus vocatur, ita & ille actus, si producit volitionem, debet appellari voluntas.

DICES. PRIMò In oppositum esse paritates quasdam Theologicas.

PRIMA PARITAS. Verbum Divinum est actus intellectus & producit spiritum sanctum, qui est actus voluntatis.

RESPONDETUR. Si hoc sensu dicatur VERBUM Divinum esse actus intellectus, quia est terminus respondens intellectioni paternæ, vera est propositio, sed ex illa nihil sequitur Contra Nos. Si autem dicatur verbum Divinum, esse actum intellectus, qui sit actus secundus intellectiōis paternæ, falsa est propositio, quia verbum non est actus secundus intellectiōis patris, sed terminus ejusdem, præsupponiturque hic actus secundus, tanquam principium Quo, variè per Theologos circumscriptibile.

Deinde non tenet etiam Paritas: quia cum in Divinis, nullæ dentur potentie, physicè & rea-

realiter ab Actu secundo distincta, & tamen dentur producta, bene illorum productio, actibus ipsis secundis tribui poterit, in re; ipsi actus secundi, erunt potentia, & ita volitio divina aequalis, erit ipsamet volitiva seu voluntas divina; Quia autem datur in creatis, distinctio realis volitionis à voluntate, danturque potentia reales, illis etiam tribui debet actus, cum autem actus intellectionis, non sit ipsamet potentia volitiva, fit, ut illi, non possit tribui productio volitionis in genere causæ efficientis. Denique ita Pater communicat naturam Divinam Verbo, ut etiam illi communicet virtualitatem spirandi, qua communicatione virtualitatis spirandi communicata, etiam à verbo spiratur Spiritus sanctus, quia autem intellectus, actu intellectionis, non communicat rationem potentia, imò respectu volitionis, ne quidem ipse intellectus, habet, formaliter rationem potentia, ideo non sequetur, debere ab actu intellectionis creatæ, produci volitionem creatam.

II. PARITAS est gratia excitans prout stat in illuminatione intellectus concurret effectivè ad actum voluntatis. Ergo & in præsentem idem dicendum.

RESPOND. Negando Antecedens, sed vel habitus, vel supplens defectum habitus auxiliū supernaturale, concurret effectivè ad illam volitionem.

DICES II. In oppositum esse paritates aliquas philosophicas.

PRIMA Apprehensio concurret effectivè ad iudicium, præmissa item ad conclusionem. Ergo & intellectus concurret effectivè ad volitionem.

RESPONDETUR negando Antecedens, hæc enim omnia causantur ab intellectu effectivè.

II. PARITAS est. Electio medii pendet effectivè ab intentione, Ergo & volitio à cognitione.

RESPONDETUR negando Antecedens, propriè enim electio pendet potius à voluntate intendente, quam ab ipsa formali intentione.

III. PARITAS est, Intellectus est potentia præstantior quam sit voluntas & nihilominus dependet in cognoscendo à speciebus vel concursu objecti immediato; neque est intellectus se ipso completus in intelligendo Ergo & voluntas, quæ est potentia ignobilior, compleri debet per principium coeffectivum, quod non aliud, est, nisi intellectus.

RESPONDET recentior Suarez. Disparitatem esse, quia cognitio est assimilatio objecti, si est assimilatio, concurrere debet aut objectum, aut ejus vicarium semen, species. Voluntas autem per assimilationem non operatur, consequenter non indigebit concursu ejus, quod vices suppleat objecti. Deinde non est certum ipsas species & objectum coeffectivè propriè concurrere ad notitiam principiandam. Sed posito etiam hoc concursu, non tenebit paritas: quia non concessio etiam concursu effectivo intellectionis ad Actum volitionis bene salvari potest incompletio voluntatis per hoc solum, quia nisi ponatur intellectus, non potest, in actum exire voluntas, ratio

neque illius prærequisiti, incompleta voluntas erit, & hoc ipsum prædicatum, quod sit voluntas cæca, facit illam non aequalem intellectui, quamvis seipsa sit potens, sine distincto comprincipio, ponere suum actum naturalem.

Salvabitur autem concursus objecti etiam ad volitionem, non eo sensu, quod effectivè concurrat ad illam per cognitionem, sed concurrente terminativè id est terminando volitionem.

DICES III. Omnis causa universalis, ut causet particulare effectum, debet determinari ab alio comprincipio effectivo, ut patet in intellectu, qui determinatur à speciebus, quod etiam comperit sensibus. Sed voluntas est etiam universalis causa. Ergo etiam illa indigebit determinari, hæc autem determinatio non tribuitur alicui alteri, quam intellectioni.

RESPONDETUR. Majorem veram esse de causis necessariis non de liberis, & sic, quia nulla alia causa est libera nisi sola voluntas, fit ut aliæ causæ universales comprincipio indigeant, non tamen illa; quia cum sint indifferentes, & non habeant dominium actionis, necessario non possunt à se determinari, sed aliunde determinari debent. Jam autem causæ liberæ, quamvis sint indifferentes, habent dominium agendi, hinc à se ipsis ad agendum, in circumstantia requisitorum, determinari possunt. Rursus si causæ sint universales, æquivocæ, indigebunt illo determinativo, & quidem coefficienti, quia non esset ratio, producendi hunc talem effectum; & ita, cum sol & homo, generant hominem, non posita generatione activa ab homine profecta, non esset ratio, cur sol prodiret in actum generandi hominis. Quamvis autem intellectus non concurrat effectivè ad productionem volitionis, sed se habeat non nisi per modum necessarij prærequisiti, sufficiens erit ratio producendi actum voluntatis, voluntas, actu intellectus illuminata. Concesso quod per cognitionem specificetur volitio (potius enim specificetur per suum objectum) non esset adhuc necesse, illam cognitionem efficaciter concurrere ad volitionem, quia termini specificant relationem, actus item potentiam, nec tamen ista specificativa, concurrunt effectivè ad id quod specificant.

ASSERO II. Cognitionem influere in volitionem per modum efficientis improprie. RATIO, Quia influit per modum illuminantis, & eo modo, quo præmissa in conclusionem, quam rationem influxus, appellavimus in Logica, efficientiam improprie.

QUOD AD II. Supponendum est Thomistam aliquos, ante volitionem, requirere imperium quoddam intellectus, quod imperet voluntati positionem volitionis, quod imperium, sit æquivalens his terminis; fac hoc; & quidem aliqui censent hoc imperium esse distinctum ab apprehensione, iudicio & discursu, ut hæc res solvatur.

ASSERO I. Si detur imperium, quo imperet intellectus voluntati positionem volitionis, illud imperium necessario debet esse aliqua ex illis tribus operationibus.

RATIO, Quia nulla est cognitio, quæ non sit aliqua ex illis tribus operatio, ut docet Philosophia, beneque illud imperium si detur, revocari poterit ad iudicium.

ASSERO 2. *Non dari tale imperium.* Tum quia tolleretur tunc libertas, quia tolleretur iudicii ad operationem deservientis indifferens propositio, quod ulterius sic proponitur. Illa iudicii determinatione posita, vel potest non operari voluntas, vel non potest non operari, si hoc secundum dicatur, tollitur libertas; Si primum: Ergo non est illic imperium, omnino operare, cum possit non operari. Tum quia si datur illud imperium significabile his terminis, fac hoc omnino, etiam voluntati debet proponi, quod hoc debeat facere omnino, nam nisi hoc proponatur voluntati, non sciet de illo imperio, si autem hoc concedatur: Ergo ante volitionem Objecti delectabilis prohibiti, præcedet assensus, quod debeat illud objectum prohibitum omnino amari, istud autem omnino, quomodo erit omnino, si liberum est voluntati non operari, quomodoque peccabit voluntas, si illi proponitur, omnino hoc faciendum esse.

RESPONDEBIS 1. Quod illud imperium dependenter à voluntate fiat.

CONTRA est. Quia si dependenter à voluntate sit illud imperium, illi ipsi volitioni vel præiit tale imperium ab intellectu factum, vel non præiit, si præiit dabitur processus in infinitum, si non præiit: Ergo nec aliis voluntatis actibus præire debet. Deinde si dependenter à voluntate illud imperium sit, quæro, illo imperio posito, vel potest non operari voluntas, ad quid ergo ponetur, vel non potest non operari: Ergo per illud tolleretur libertas. Denique si illud imperium possit non requiri, sed salvari totum, per meram prælucientiam & illuminationem ponibilem ab ipsamet intellectione, de qua prælucientia quod detur constat, ad quid exigitur illud imperium.

RESPONDEBIS 2. Ideo illud imperium dependenter fieri à voluntate, quia postquam propositum est voluntati objectum, potest voluntas sinere, ut ab illo objecto moveatur, vel non sinere; quod si sinat se moveri ab illo objecto proposito, tunc primum accedit illud efficax imperium.

CONTRA est, quia intellectus non potest scire, quod sinat se voluntas moveri, nisi se moveat voluntas, unde querendum est quando sinat se moveri voluntas, vel se movet suo actu aliquo, vel non se movet actu aliquo, si non se movet actu aliquo, quomodo illud, quod sinat se moveri voluntas, cum non se prodiderit, noscet intellectus, si autem illud sinere prodit aliquo suo actu voluntas, restat querere, ille actus voluntatis vel dependet ab imperio, vel non dependet, si non dependet, nec reliqui dependebunt, si dependet: Ergo concedis processum in infinitum, & ante primum actum voluntatis, concedere debitis alium actum voluntatis, utpote cum concedas etiam ad primum actum voluntatis, imperium intellectus formatum. Rursus posito illo sinere, vel non potest non moveri voluntas, & sic consequentes actus erunt necessarii, adeo-

que nec meritorii formaliter, si autem illo sinere posito, potest non agere voluntas, cui usui illud imperium.

DICES, interrogatus aliquis quare amet. Respondet, quia iudicio esse amandum: Ergo apparet iudicium illud præcedere.

RESPONDETUR. Concedimus quidem, quod illam volitionem præcedat iudicium, sed negamus, quod præcedat per modum imperii efficacis.

Punctum Difficultatis 2.

Qualis notitia sit necessaria ad actum voluntatis rationalis?

PROCEDIT difficultas de eo, an prælucente sola cognitione sensitiva, possit subsequi appetitio spiritalis & rationalis, universaliterque qualis requiratur cognitio, ad volitionem ponendam.

ASSERO 1. *Etiā ex simplici apprehensione sequi potest volitio;* Ratio: Quia apprehensio sensitiva quā talis, stat sola apprehensione, & tamen illam apprehensionem, sequitur appetitio sensitiva: Ergo & apprehensionem rationalem, poterit sequi appetitio rationalis; & certē multi motus primò primi videntur non habere aliud, quā simplicem apprehensionem, sibi prælucentem.

ASSERO 2. *Ad hoc ut voluntas modo perfectionis operetur, indiget iudicio,* quod decernat de possibilitate finis, mediorum, connexionum cum fine.

RATIO: quia hæc omnia ad iudicium spectant, & quibus non nisi politis, prudentes censentur homines, & ex iudicio adeoque perfecte egisse; Expresse etiam docet Amicus quod ad liberum motum, non sufficiat cognoscere objectum, sed necessarium est cognoscere utramque partem, comparareque inter se, quæ comparatio ad iudicium spectat.

Difficilius est determinare, an cognitionem solum sensitivam seu phantasia, sequi possit volitio, & quidem non est tantum dubium, an possit sequi volitio meritoria vel demeritoria, eo quod ad meritum, non pauci requirant considerationem honestatis vel inhonestatis objecti, quā talem, cum tamē ad honestatem, non pertingat cognitio sensitiva; sed Major est difficultas: An possit quæcunque alia volitio sequi. Negat uterque Suarez præcipue recentior, Tractatu 2. de Causis disp. 8. Sect. 3. Valquez, Cajetanus & alii. Affirmat Amicus Tomo 3. disp. 5. Sect. 2.

Expendenda sunt Rationes utriusque partis.

Affirmative partis

Prima RATIO est, Auctoritas S. Thomæ, qui in 1^a 2^aæ quæst. 10. art. 3. ad 3. docet voluntatem moveri, non solum à bono universali apprehenso per rationem, sed etiam à bono apprehenso per sensum.

RESPONDETUR. Sanctum Thomam hoc solum velle, quod voluntas non tantum bonum universale & spirituale amare possit, sed etiam bonum parti-